

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 1 від 25.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: І. В. Журавльова
О. О. Романенко

Робоча програма навчальної дисципліни "Фінансова стратегія"
Р 58 для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" денної
форми навчання : [Електронне видання] / уклад. І. В. Журавльова,
О. О. Романенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 45 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за темами.
Вміщено плани лекцій, практичних та лабораторних занять, матеріали для
закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання),
методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів, професійні компе-
тентності, якими має володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання.

Вступ

У сучасних умовах розвитку управління економікою країни загалом та конкретно суб'єктів господарювання ґрунтується на стратегічному баченні шляхів розвитку, що забезпечує стійке економічне зростання в довгостроковій перспективі. На перший план виходить забезпечення фінансової стійкості та безпеки суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі, у результаті чого стає можливим ефективна його діяльність. Кожне рішення, спрямоване на подолання можливої загрози підприємству чи реалізації додаткової вигоди, має багатоваріантні наслідки, що потребують досконалого вивчення та прогнозування. Вищому менеджменту підприємства потрібно не тільки знати мету виробничо-господарської діяльності, але й основні конкурентні переваги та недоліки суб'єкта на ринку та позиції конкурентів, забезпечувати виконання стратегічних завдань. Одним із найважливіших компонентів стратегічного управління є процеси формування й реалізації фінансової стратегії. Фінансова стратегія виступає одним із важливих елементів підтримки фінансової стабільності підприємства. Зазвичай вона має вигляд довгострокової програми конкретних дій із використанням власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів суб'єкта господарювання для досягнення стратегічної конкурентної переваги.

Навчальна дисципліна "Фінансова стратегія" є вибірковою навчальною дисципліною, яку вивчають, згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" денної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	За вибором
Змістових модулів – 1	Спеціальність 8.03050801 "Фінанси і кредит"	Рік підготовки
		1М
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		II
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: магістр	Лекції
		14 год
		Практичні
		10 год
		Лабораторні
		16 год
		Самостійна робота
		80 год
Вид контролю		
		Залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи для денної форми навчання становить 50 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування знань і навичок у розробленні та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва.

Для досягнення мети поставлено такі основні **завдання**:

засвоєння основних підходів, принципів та методів формування фінансової стратегії суб'єктів підприємництва, а також інструментів управління її реалізацією;

оволодіння навичками в самостійному здійсненні стратегічного аналізу, ідентифікації та оцінювання можливостей фінансового розвитку, розробленні фінансової стратегії з використанням інформаційних технологій та економіко-математичних методів.

"Фінансова стратегія" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій формування та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємства, ураховуючи стратегічні пріоритети та конкурентні переваги.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес стратегічного управління суб'єктами підприємства, зокрема його фінансові аспекти.

Предметом навчальної дисципліни є методичні положення та рекомендації щодо розроблення та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємства.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Фінансовий аналіз", "Інвестування", "Управління вартістю підприємства", "Фінансова безпека підприємств", "Фінанси підприємств", "Фінансова діяльність суб'єктів підприємства". У свою чергу, знання із цієї дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Фінансовий менеджмент", "Фінансовий контролінг", "Інноваційний розвиток підприємства", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних і лабораторних робіт. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також великого значення у процесі вивчення та закріплення знань набуває самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати:

понятійний та категорійний апарат щодо розроблення та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємства;

економічну сутність та типологію фінансових стратегій;

основні принципи та підходи до обґрунтування стратегічних рішень щодо формування фінансових ресурсів суб'єкта підприємства, забезпечення його фінансової безпеки та ефективною інвестиційною діяльністю;

технологію здійснення стратегічного аналізу діяльності суб'єкта підприємства;

сучасні методи та моделі розроблення стратегічних фінансових рішень;

природу виникнення невизначеності та фінансових ризиків;
 теоретичні аспекти антикризового фінансового управління;
 напрями регулювання та методи зниження фінансових загроз;

уміти:

здійснювати ідентифікацію та аналіз стратегій у стратегічному наборі суб'єкта підприємництва;

здійснювати стратегічний аналіз діяльності суб'єкта підприємництва, визначати його сильні сторони та можливості підвищення ефективності фінансового управління;

розробляти фінансову стратегію суб'єкта підприємництва;

формуванню стратегію управління фінансовими ресурсами суб'єкта підприємництва;

застосовувати методи аналізу та оцінювання ефективності інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва;

формуванню інвестиційну стратегію суб'єкта підприємництва;

формуванню стратегію забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємництва;

складати програму пріоритетних заходів антикризового фінансового управління суб'єктом підприємництва.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділяють оволодінню студентами професійними компетентностями, наведеними в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, яких набувають студенти в результаті вивчення навчальної дисципліни

Коди компетентностей	Назви компетентностей	Складові частини компетентностей
1	2	3
ФС* 1	Здатність до організації розроблення та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Здійснювати PEST-аналіз галузі
		Здійснювати SWOT-аналіз діяльності суб'єкта підприємництва
		Застосовувати технології бенчмаркінгу в управлінні суб'єктами підприємництва

1	2	3
		Формувати стратегічні плани та програми суб'єкта підприємництва Формулювати фінансову політику суб'єкта підприємництва Застосовувати аналітичний інструментарій для розроблення фінансової стратегії суб'єкта підприємництва Складати стратегічну карту для реалізації стратегій суб'єкта підприємництва
ФС 2	Здатність до розроблення стратегії формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	Оцінювати ефективність управління власними фінансовими ресурсами Оцінювати ефективність управління залученими фінансовими ресурсами Розробляти стратегію формування фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва
ФС 3	Здатність до розроблення інвестиційної стратегії суб'єктів підприємництва	Аналізувати ефективність інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва Оцінювати інвестиційну привабливість суб'єкта підприємництва Оцінювати ефективність інвестиційних проєктів Розробляти інвестиційну стратегію суб'єкта підприємництва
ФС 4	Здатність до розроблення стратегії фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Ідентифікувати фінансові ризики та загрози діяльності Розробляти стратегію фінансової безпеки суб'єкта підприємництва Розробляти програму антикризового управління суб'єкта підприємництва Розробляти план санаційних заходів для суб'єкта підприємництва

* Фінансова стратегія.

Структуру складових частин професійних компетентностей та їхнє формування, відповідно до Національної рамки кваліфікацій України, наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

1.1. Суб'єкт підприємництва як фінансова система.

Види та форми фінансових відносин суб'єктів підприємництва. Зміст та функції фінансів суб'єктів підприємництва. Особливості здійснення фінансової діяльності. Підходи до дослідження та управління фінансовою системою суб'єктів підприємництва.

1.2. Стратегічна капіталізація суб'єктів підприємництва.

Капіталізація як чинник стратегічного фінансового управління. Функції капіталізації в забезпеченні фінансового розвитку суб'єктів підприємництва. Підходи до визначення капіталізації суб'єктів підприємництва.

1.3. Місце фінансової стратегії у стратегічному наборі підприємства.

Ієрархія стратегій підприємства: корпоративні, конкурентні, ділові, функціональні та ресурсні стратегії. Діалектичний зв'язок між стратегіями підприємства. Сутність, значення та завдання фінансової стратегії підприємства.

Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії

2.1. Стратегічний аналіз фінансової позиції суб'єктів підприємництва.

Сутність та завдання стратегічного аналізу суб'єктів підприємництва. Методи стратегічного аналізу фінансової діяльності: PEST-аналіз, SWOT-аналіз, конкурентний аналіз, бенчмаркінг, оцінювання фінансових ризиків, динаміка фінансових показників суб'єктів підприємництва. Аналіз чинників зовнішнього фінансового середовища.

2.2. Стратегічне планування фінансової діяльності.

Стратегічні плани, проекти, програми. Інструменти розроблення фінансових планів суб'єктів підприємництва (балансовий, нормативний, розрахунково-аналітичний, прогнозний методи). Фінансова політика як головний інструмент фінансового планування. Типова структура фінансового плану.

2.3. Розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва.

Визначення корпоративних та конкурентних стратегій. Стратегічні цілі фінансової діяльності. Аналітичні інструменти розроблення фінансової стратегії. Матричний підхід до обґрунтування фінансової стратегії.

2.4. Управління реалізацією фінансової стратегії суб'єктів підприємства.

Використання збалансованої системи показників у процесі розроблення фінансової стратегії. Фінансовий контролінг реалізації управлінських фінансових рішень. Система фінансового та управлінського обліку.

Тема 3. Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємства

3.1. Стратегічні рішення щодо управління власними фінансовими ресурсами.

Джерела формування власних фінансових ресурсів (внутрішні та зовнішні). Етапи управління формуванням власних фінансових ресурсів. Дивідендна політика підприємства. Амортизаційна політика суб'єкта підприємства. Управління емісією акцій.

3.2. Стратегічні рішення щодо управління залученими фінансовими ресурсами.

Класифікаційні ознаки залучених фінансових ресурсів суб'єктів підприємства. Етапи стратегічного управління залученими фінансовими ресурсами. Управління довгостроковими банківськими кредитами. Управління фінансовим лізингом. Управління облігаційними позичками.

Тема 4. Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємства

4.1. Значення інвестиційної стратегії для довгострокового розвитку суб'єктів підприємства.

Поняття та принципи інвестиційної діяльності суб'єктів підприємства. Види інвестицій та завдання стратегічного управління ними. Завдання інвестиційної стратегії суб'єкта підприємства.

4.2. Основні етапи управління інвестиційною стратегією.

Аналіз інвестиційної діяльності суб'єкта підприємства. Аналіз зовнішніх умов інвестиційної діяльності. Формування інвестиційної політики суб'єкта підприємства. Погодження всіх напрямів інвестиційної діяльності суб'єкта підприємства.

4.3. Стратегія реального інвестування.

Особливості та форми реального інвестування. Розроблення та оцінювання реальних інвестиційних проектів. Форсування програми реальних інвестицій.

4.4. Стратегія фінансового інвестування суб'єктів підприємництва.

Особливості та форми фінансового інвестування суб'єктів підприємництва. Етапи управління фінансовими інвестиціями. Якість та вартість окремих фінансових інвестицій. Портфель фінансових інвестицій суб'єкта господарювання.

Тема 5. Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва

5.1. Загрози фінансовій безпеці суб'єкта підприємництва.

Сутність поняття "фінансовий ризик". Види фінансових ризиків суб'єктів підприємництва. Чинники, що спричиняють фінансові ризики. Принципи та особливості управління фінансовими ризиками.

5.2. Порядок формування стратегії фінансової безпеки

Основні етапи управління фінансовою безпекою суб'єкта підприємництва. Методи управління фінансовою безпекою. Страхування фінансових ризиків суб'єкта підприємництва. Стратегічне управління капіталом. Оптимізація структури капіталу. Стратегічне управління грошовими потоками.

5.3. Фінансова криза як об'єкт стратегічного управління

Класифікація фінансових криз суб'єктів підприємництва. Основні завдання антикризового фінансового управління. Етапи антикризового фінансового управління. Фінансова санація суб'єкта підприємництва. Модель довгострокової фінансової рівноваги.

Тема 6. Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

6.1. Організаційне забезпечення фінансової стратегії.

Інтеграційні процеси стратегічного розвитку суб'єктів підприємництва. Стратегії злиття, поглинання, приєднання. Значення стратегічних альянсів для фінансової стійкості та розвитку. Стратегічна диверсифікація. Реструктуризація та реінжиніринг як інструменти реалізації фінансової стратегії.

6.2. Інформаційне забезпечення управління фінансовою стратегією.

Види та джерела інформації для управління фінансовою стратегією. Фінансова звітність та можливості її викривлення. Нефінансові джерела інформації. Корпоративний сайт. Корпоративний портал. Аналітичні звіти.

6.3. Формування фінансової культури суб'єкта підприємництва.

Фінансова дисципліна суб'єкта підприємництва. Корпоративна культура. Соціальна відповідальність бізнесу. Фінансові та нефінансові інтереси менеджменту. Внутрішня система мотивації.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни та формами організації навчання, так і зі структурою, а також із усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання всіх тем. Тематичний план дисципліни складено з одного модуля (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви тем	усього	у тому числі			
		лекційні	практичні	лабораторні	самостійна робота
					підготовка до занять
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	15	2	1	2	10
<i>Тема 2.</i> Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	20	4	2	4	10
<i>Тема 3.</i> Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	21	2	2	2	15
<i>Тема 4.</i> Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	23	2	2	4	15
<i>Тема 5.</i> Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	21	2	2	2	15
<i>Тема 6.</i> Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	20	2	1	2	15
Усього годин за модулем	120	14	10	16	80

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички у їхньому практичному застосуванні шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо

підготовленому методичному матеріалі: тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для вирішення їх на занятті. Воно містить здійснення попереднього контролю за знаннями, уміннями й навичками студентів, ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їхнім обговоренням, виконання контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Теми практичних занять (за темами)	Кількість годин	Література
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 1.</i> Стратегічна капіталізація суб'єктів підприємництва	1	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 2.</i> Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	<i>Завдання 2.</i> Стратегічний аналіз фінансової позиції суб'єктів підприємництва. Використання збалансованої системи показників для контролю за реалізацією фінансової стратегії	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 3.</i> Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 3.</i> Використання методичних інструментів стратегії формування фінансових ресурсів	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 4.</i> Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 4.</i> Методичний інструментарій розроблення інвестиційної стратегії суб'єктів підприємництва	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 5.</i> Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 5.</i> Методичний інструментарій розроблення стратегії фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 6.</i> Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 6.</i> Розроблення комплексу заходів для реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	1	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Разом годин		10	

5.1. Приклади типових практичних завдань до тем

Тема 1. Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

Завдання. Аналіз норми прибутку як основи стратегічних планів.

1. За даними, наведеними в табл. 1, розрахувати значення прибутку за роками й норму прибутку.

2. Зобразити графічно зміну норми прибутку аналізованого підприємства й зіставити її із середньою нормою прибутку конкурентів, яка дорівнює 0,29.

3. Обґрунтувати зниження норми прибутку за допомогою методики її аналізу.

Методичні рекомендації:

1. Про перспективну тенденцію ступеня усталеності, наявності фінансових резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства можна судити за показником норми прибутку PN або відношенням розміру прибутку P до суми витрат TC . Для аналізу цього показника підприємство має у своєму розпорядженні такі дані (табл. 1): обсяг продажів (V), витрати (TC), змінні витрати (VC).

2. Розрахувати розмір фіксованих (постійних) витрат FC , розмір прибутку P і норму прибутку PN по підприємству та заповнити табл. 1.

3. Побудувати графік зони комерційного ризику за даними підприємства (див. табл. 1), ураховуючи середню норму прибутку конкурентів.

4. У разі, якщо норма прибутку PN перевищує середню норму прибутку в конкурентів, можна зробити висновок про високу ефективність виробництва або отримання надприбутку. Цей результат свідчить про наявність резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства, тому що дозволяє знизити ціну на реалізовані продукцію й послуги з одночасним збільшенням обсягу продажів, підвищуючи таким способом абсолютний прибуток. Цей резерв також дозволяє підвищити рівень якості продукції (послуг) за рахунок збільшення його собівартості без підвищення ціни, фінансувати інноваційні заходи в межах, що скорочують норму прибутку до середнього рівня серед конкурентів (або по галузі) і тим самим обминути конкурентів на ринку й підвищити абсолютний прибуток.

Основні показники, грн*

Назви показників	Роки				
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
1. Обсяг продажів (V)	104 018	104 436	195 895	2 210 084	12 264 593
2. Витрати (TC)	92 873	86 310	151 856	1 649 316	8 887 386
у тому числі					
змінні (VC)	61 915	55 356	120 864	110 695	5 107 693
фіксовані (FC)					
3. Прибуток (P)					
4. Норма прибутку (частки) (PN)					

*Абстрактні дані.

Для аналізу норми прибутку застосувати таку методику:

4.1. Щоб установити оптимальне значення досліджуваного показника, що перевищує середнє значення, потрібно визначити граничний обсяг витрат майбутнього періоду, за якого розмір чистого прибутку буде не нижчим ніж у звітному періоді за норми прибутку, яка дорівнює середньому розміру – 0,29.

Для визначення очікуваного значення граничного обсягу витрат на майбутній період слід зробити перестановку у формулі норми прибутку:

$$PN = P / TC \text{ або } TC = P / PN, \quad (1)$$

де PN – норма прибутку;

P – обсяг прибутку;

TC – сума витрат.

4.2. Перспективний обсяг товарообігу S_n розрахувати за формулою:

$$S_n = P + TC. \quad (2)$$

4.3. Умовний обсяг змінних витрат VC_y можна розрахувати як різницю між розмірами повних витрат майбутнього періоду та фіксованих витрат (VC) минулого періоду (див. табл. 1):

$$VC_y = TC - FC. \quad (3)$$

4.4. Оскільки будь-яке підприємство прагне підвищити ефективність виробництва в майбутньому, змінні витрати щодо обсягу виробництва мають бути в перспективі не вищим від їхнього рівня в поточному періоді Y_{vc} . Майбутні витрати (мінімальні), відповідно, будуть становити:

$$VC_n = S_n \times Y_{vc}, \quad (4)$$

де Y_{vc} – відношення змінних витрат VC до обсягу продажів V минулого періоду (за даними п'ятого року табл. 1).

4.5. Розрахувати резерв перспективних витрат R , утворений за рахунок доведення норми прибутку із середнього значення серед конкурентів. Цей резерв визначити як різницю між умовними й номінальними змінними витратами, розрахованими на перспективу:

$$R = VC_y - VC_n. \quad (5)$$

У межах цієї суми підприємство має можливість підвищити витрати на поліпшення якості продукції, увести додаткові витрати на вигідних для покупця умовах або знизити продажні ціни.

4.6. На завершення перевірити правильність розрахунків за допомогою такої формули:

$$S_{n_{S_n}} = P + FC + VC_n + R. \quad (6)$$

Обсяг продажів у грошовому вираженні (у разі визначення оптимальної ціни та витрат на основі середньої норми прибутку) вибирають, залежно від купівельного попиту й можливостей виробництва, але не нижчого від розрахункового S_n .

Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії

Завдання. Стратегічний аналіз фінансової позиції суб'єктів підприємства.

Здійснити SWOT-аналіз підприємства – бази практики.

Методичні рекомендації:

Загальний вигляд матриці SWOT-аналізу наведено в табл. 2.

Загальний вигляд матриці SWOT-аналізу

S (<i>strength</i>) – Сильні сторони	W (<i>weaknesses</i>) – Слабкі сторони
1	1
2	2
3	3
...	...
n	m
O (<i>opportunities</i>) – Можливості	T (<i>threats</i>) – Загрози
1	1
2	2
3	3
...	...
k	p

Потенційні внутрішні переваги може бути визначено як: використання переваг організаційно-правової форми організації бізнесу, наявні конкурентні переваги (унікальність); найважливіші відмінності в компетентності щодо певної діяльності, інноваційність; сильну позицію у специфічних ринкових сегментах, добре знаного лідера; жорсткого конкурента на ринку (використання агресивної ініціативи); стратегію наступу чи іншу особливу стратегію, обґрунтований "стратегічний набір"; сприяння зростанню кількості цільових груп споживачів чи їхній лояльності; вищу за середню обізнаність про стан ринку; знання про склад та найважливіші стратегічні групи, можливості захисту від конкурентів; концентрацію на сегментах ринку, що швидко зростають; диференціацію виробів; обґрунтовану диверсифікацію; увагу до зниження витрат; вищу за середню рентабельність і прибутковість; достатні фінансові ресурси; вищі за середні маркетингові навички; вищі за середні технологічні та інноваційні навички (компетентності); творчий, підприємницький менеджмент тощо.

Потенційними внутрішніми недоліками можуть бути такі: відсутність знань переваг організаційно-правових форм організації бізнесу; відсутність реальних конкурентних переваг; постійні атаки з боку ключових конкурентів (конкурентна позиція погіршується); утрата конкурентної позиції, унаслідок появи інноваційних продуктів на ринку; нижчі за середні темпи зростання; брак деяких ключових навичок для ефективної конкуренції; брак фінансових ресурсів, недостатня прибутковість; утрата репутації

у споживачів; слабка система розподілу; виробництво з високими витратами, старіння потужностей; розміри виробництва надто малі, щоб впливати на ринкову ситуацію або занадто великі – починається "хвороба великих компаній"; відсутність реальних особливих навичок у галузі менеджменту, брак талантів; відсутність міцної позиції, щоб боротися із загрозами тощо.

До потенційних зовнішніх можливостей можна зарахувати такі: розвиток економіки країни; соціально-політичну стабільність; обґрунтоване законодавство; доступність інвестицій та кредитів; обслуговування додаткових груп споживачів; входження в нові ринки (сегменти); розширення виробництва для задоволення потреб споживачів; споріднену диверсифікацію; товари з доповненнями (неспоріднену диверсифікацію), що закуповують; вертикальну інтеграцію; зовнішні мережні структури; можливість руху в бік більш привабливих стратегічних груп; розвинутий фондовий та інші фінансові ринки; розвинуті ринки *know-how* тощо.

Потенційні зовнішні загрози: високі темпи інфляції; велика ймовірність виникнення нових конкурентів (зокрема, іноземних); зростання збуту товарів-замінників; уповільнений темп зростання ринку або його спад; "ворожі дії" з боку держави (обмеження); зростання тиску конкурентів; тенденції до рецесії та скорочення ділового циклу; технологічні прориви в інших країнах, що зменшують конкурентоспроможність вітчизняної продукції; виникнення труднощів під час укладання договорів із постачальниками та споживачами; зміни в потребах і смаках споживачів; негативні демографічні зміни; негативна екологічна ситуація; соціально-політична нестабільність.

6. Теми лабораторних занять

Лабораторне заняття – це форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача особисто проводить імітаційні експерименти чи досліді, із метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. У ході лабораторних робіт студент набуває професійних компетентностей та практичних навичок у роботі з комп'ютерним обладнанням і відповідними програмними продуктами. За результатами виконання завдання на лабораторному занятті студенти оформляють індивідуальні звіти про його виконання та захищають їх перед викладачем (табл. 6.1).

Перелік тем лабораторних занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 1.</i> Дослідження стратегічних рішень про фінансування суб'єктів підприємництва	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [9; 11; 13; 16; 17; 19 – 21]
<i>Тема 2.</i> Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	<i>Завдання 2.</i> Здійснити SWOT та PEST-аналізу для розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [8; 12; 20; 21]
	<i>Завдання 3.</i> Побудова стратегічної карти як основного інструмента збалансованої системи показників	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [11; 12; 15; 27]
<i>Тема 3.</i> Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 4.</i> Використання матриці Франсона – Романа для обґрунтування фінансової стратегії суб'єктів підприємництва та розроблення фінансового плану	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 4.</i> Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 5.</i> Інтегральний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів підприємництва (на основі побудови рейтингів)	4	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 5.</i> Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 6.</i> Організація стратегічного моніторингу фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
<i>Тема 6.</i> Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 7.</i> Вибір пріоритетних заходів для забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва на основі критеріального підходу	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]
Разом годин		16	

6.1. Приклади типових лабораторних робіт до тем

Тема 5. Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Тема лабораторної роботи:
"Дослідження напрямів забезпечення
фінансової безпеки суб'єктів підприємництва".

Мета – навчитися організовувати стратегічний моніторинг фінансової безпеки підприємства та виявляти загрози.

Методичні рекомендації:

Для організації стратегічного моніторингу фінансової безпеки підприємства необхідно створити відповідний макрос у програмі *Microsoft Excel*. Це можна зробити в такому порядку:

1. На першому аркуші створити форму для Форми 1 – Балансу, відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (приклад на рис. 1).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду		Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
2	I. Необоротні активи					I. Власний капітал			
3	Нематеріальні активи:	1000	2001	1823		Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4350	4350
4	первісна вартість	1001	3518	3780		Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
5	накопичена амортизація	1002	1517	1957		Капітал у дооцінках	1405	0	0
6	Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0		Додатковий капітал	1410	0	0
7	Основні засоби:	1010	338274	337048		Емісійний дохід	1411	0	0
8	первісна вартість	1011	347188	357324		Накопичені курсові різниці	1412	0	0
9	знос	1012	8914	20276		Резервний капітал	1415	0	0

Рис. 1. Форма Балансу у програмі *Microsoft Excel*

2. На другому аркуші створити форму для "Звіту про фінансові результати", відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (рис. 2).

	A	B	C	D
1	Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
2	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1741261	1296947
3	Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
4	Премії підписані, валова сума	2011	0	0
5	Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
6	Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
7	Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
	Собівартість реалізованої	2050	963114	820850

Рис. 2. Форма "Звіт про фінансові результати" у програмі *Microsoft Excel*

3. На третьому аркуші програми створити формулу для розрахунку типових фінансових показників, а саме: показників ліквідності; показників фінансової стійкості; показників рентабельності; показників ділової активності.

Також указати нормативні значення (нижній та верхній порогові значення) і відведіть місце для оцінки (безпека або загроза). Приклад форми наведено на рис. 3.

	A	B	C	D	E	F
1	Контрольні точки експрес-діагностики фінансової безпеки підприємства					
2	Показник	Фактичне значення	Нормативне значення		Оцінка	Коректуючі заходи
3			Мін	Макс		
4	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,89	1	6	Безпечно	
5	Коефіцієнт автономії	0,24	0,5	0,6	Загроза	Прегляд стратегії формування фінансових ресурсів
6	Рентабельність власного капіталу	8,3	0	25	Безпечно	
7						

Рис. 3. Форма експрес-діагностики фінансової безпеки

4. Налаштувати автоматичність виконаних розрахунків та виявлення загроз, одразу після оновлення даних Балансу та Звіту про фінансові результати.

4.1. Унести формули для розрахунку фактичних значень коефіцієнтів.

4.2. Унести формулу для оцінювання значень показників на основі їхнього порівняння із граничними (рекомендованими) значеннями. Використати вбудовані функції "ЕСЛИ" та "И" (рис. 4).

ЕСЛИ =ЕСЛИ(И(В4>С4;В4<D4);"безпека";"загроза")

Показник	Фактичне значення	Нормативне значення		Оцінка	Коректуючі заходи
		Мін	Макс		
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,89	1	6	=ЕСЛИ(И(В4>С4;В4<D4);"безпека";"загроза")	
Коефіцієнт автономії	0,24				
Рентабельність власного капіталу	8,3				

Аргументы функции

ЕСЛИ

Лог_выражение И(В4>С4;В4<D4) = ИСТИНА

Значение_если_истина "безпека" = "безпека"

Значение_если_ложь "загроза" = "загроза"

Проверяет, выполняется ли условие, и возвращает одно значение, если оно выполняется, и другое если нет.

Значение_если_ложь значение, которое возвращается, если 'лог_выражение' имеет ЛОЖЬ. Если не указано, возвращается значение ЛОЖЬ.

Контрольні точки експрес-діагностики фінансової безпеки підприємства

Показник	Фактичне значення	Нормативне значення		Оцінка	Коректуючі заходи
		Мін	Макс		
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,89	1	6	безпека	
Коефіцієнт автономії	0,24	0,5	0,6	загроза	
Рентабельність власного капіталу	8,3	0	25	безпека	

Рис. 4. Налаштування розрахунків

4.3. Із метою швидкого реагування, налаштувати додаткове маркування оцінок, що свідчать про загрозу. Використати функцію "Условное форматирование" для всієї колонки "Оцінка" (рис. 5).

У результаті такого налаштування кожна оцінка, що відповідає загрозі, буде мати яскраве забарвлення, що прискорить аналіз та інтерпретацію результату.

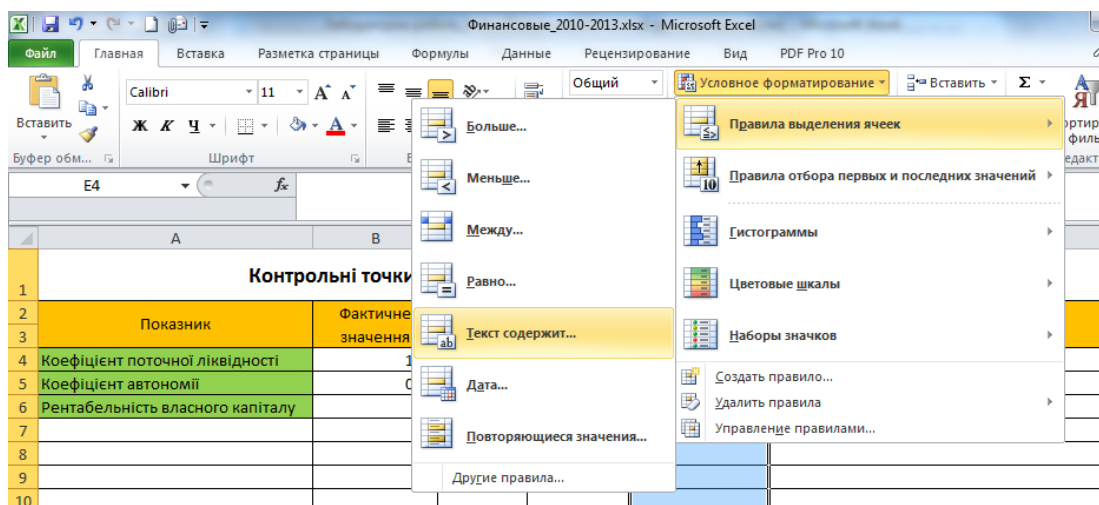
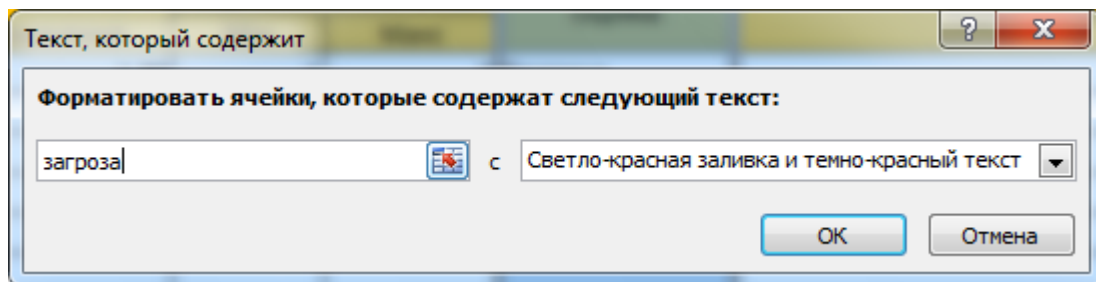

Рис. 5. Функція "Условное форматирование" для виділення кольором загроз

Закінчення рис. 5.

5. Виконати діагностику фінансової безпеки на прикладі діяльності підприємства у 2013 році, виявити загрози та сформувані рекомендації щодо їхнього подолання. Приклад наведено на рис. 6.

Контрольні точки експрес-діагностики фінансової безпеки підприємства					
Показник	Фактичне значення	Нормативне значення		Оцінка	Коректуючі заходи
		Мін	Макс		
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,89	1		6 безпека	
Коефіцієнт автономії	0,24	0,5		0,6 загроза	Перегляд стратегії формування фінансових ресурсів
Рентабельність власного капіталу	8,3	0		25 безпека	

Рис. 6. Результати діагностики фінансової безпеки підприємства

6. Спрогнозувати стан фінансової безпеки підприємства за допомогою функції "ПРЕДСКАЗ".

7. Зробити аналітичну довідку щодо здійсненого стратегічного моніторингу фінансової безпеки підприємства.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначено навчальним планом, він становить 67 %

(80 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (120 годин). У ході самостійної роботи студент має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо оволодівати теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати на себе відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) до вивченої теми; написання есе на задану тему; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану тематику дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми контролю за нею

Назви тем	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю за СРС	Література
1	2	3	4	5
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тему. Підготовка до практичного заняття та звіту про виконання лабораторної роботи	10	Презентація результатів	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [10; 11; 14; 16; 18; 22; 27]

1	2	3	4	5
<i>Тема 2.</i> Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тему. Підготовка до практичного заняття та звіту про виконання лабораторної роботи	10	Презентація результатів	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [9; 11; 12; 16; 17; 20; 22; 25]
<i>Тема 3.</i> Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тему. Підготовка до практичного заняття та лабораторної роботи. Підготовка до контрольної роботи. Виконання творчого завдання	15	Захист творчого завдання, контрольна робота	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [11; 12; 16; 17; 22; 25]
<i>Тема 4.</i> Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тему. Підготовка до практичного заняття та звіту про виконання лабораторної роботи	15	Презентація результатів	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7 – 9; 14; 16; 21 – 26]
<i>Тема 5.</i> Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тему. Підготовка до практичного заняття та звіту про виконання лабораторної роботи	15	Презентація результатів	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [9; 11; 12; 18; 25; 27]
<i>Тема 6.</i> Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тему. Підготовка до практичного заняття та презентації. Виконання завдання щодо підготовки публікацій за науково-дослідною роботою. Підготовка до модульної контрольної роботи	15	Презентація, наукова стаття, контрольна робота	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 10; 13 – 15; 18; 19; 20; 23 – 27]
Усього за модулем		80		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

1. Що таке "фінансові відносини суб'єкта підприємництва"?
2. Охарактеризуйте основні види фінансових відносин.

3. Які форми фінансових відносин може реалізовувати у своїй діяльності типове промислове підприємство?
4. Наведіть основні підходи до управління фінансовою діяльністю підприємства.
5. Що становить капіталізація суб'єктів підприємництва?
6. Які функції відіграє капіталізація у стратегічному розвитку суб'єктів підприємництва?
7. Дайте визначення поняттю "стратегічний набір підприємства".
8. Визначте різницю між діловою та конкурентною стратегіями підприємства.
9. Дайте визначення поняттю "фінансова стратегія суб'єкта підприємництва".
10. Які завдання постають перед фінансовою стратегією бізнесу?
11. Як ви вважаєте, фінансова стратегія є функціональною або ресурсною стратегією?

Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії

1. Які основні завдання постають перед стратегічним аналізом фінансової діяльності суб'єкта підприємництва?
2. Що становить фінансова позиція суб'єкта підприємництва?
3. Які результати можна досягти на основі використання методу PEST-аналізу?
4. Які результати можна досягти, здійснивши SWOT-аналіз господарської діяльності підприємства?
5. Яким чином конкурентний аналіз може бути використаний у процесі розроблення фінансової стратегії?
6. Що становить метод бенчмаркінгу?
7. Назвіть основні інструменти розроблення фінансових планів суб'єктів підприємництва.
8. Якими чинниками утворено зовнішнє фінансове середовище підприємства?
9. Які матричні методи може бути застосовано до розроблення фінансової стратегії суб'єкта підприємництва?
10. Яку структуру має типовий фінансовий план?
11. Що становить фінансова програма суб'єкта підприємництва?
12. Що таке "збалансована система показників", які її інструменти може бути використано у процесі управління фінансовою стратегією?

13. Охарактеризуйте значення та основні завдання, які постають перед системами фінансового та управлінського обліку.

Тема 3. Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва

1. У чому полягає основне значення стратегії формування фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва?

2. Що становлять фінансові ресурси підприємства?

3. Дайте характеристику основним джерелам формування власних фінансових ресурсів?

4. Опишіть етапність процесу управління власними фінансовими ресурсами суб'єкта підприємництва.

5. Дайте визначення дивідендній політиці підприємства.

6. У чому полягає основне значення амортизаційної політики для фінансового розвитку суб'єкта підприємництва?

7. Що становлять залучені фінансові ресурси суб'єкта господарювання?

8. Опишіть основні завдання управління залученими фінансовими ресурсами суб'єкта підприємництва.

9. Розкрийте сутність управління банківськими кредитами.

10. Наведіть приклади, що визначають об'єктивну необхідність у застосуванні фінансового лізингу як інструмента забезпечення фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства.

11. Які сучасні фінансові інструменти, на ваш погляд, є найбільш ефективними для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства (виділіть 2–3 інструменти)?

Тема 4. Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва

1. Що становить інвестиційна стратегія суб'єкта підприємництва?

2. Наведіть основні види інвестицій. У чому полягають особливості стратегічного управління кожного виду?

3. Дайте визначення інвестиційній політиці підприємства.

4. Які основні завдання постають перед інвестиційною стратегією підприємства?

5. Опишіть процес розроблення інвестиційної стратегії підприємства.

6. Що становить інвестиційний проект підприємства? Чи є можливим розподіл інвестиційних проектів на поточні та стратегічні?

7. Наведіть типові показники, які використовують для оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

8. Розкрийте сутність та зміст поняття "інвестиційна програма суб'єкта підприємництва".

9. У чому полягають особливості фінансових інвестицій суб'єкта підприємництва?

10. Яких форм можуть набувати фінансові інвестиції?

11. Яким чином можна оцінити якість фінансових інвестицій?

12. Яке значення має формування ефективного портфеля фінансових інвестицій суб'єкта підприємництва?

Тема 5. Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва

1. Дайте визначення поняттю "фінансовий ризик".

2. Із якими фінансовими ризиками можуть зустрічатися у своїй діяльності суб'єкти підприємництва?

3. Назвіть основні чинники, що спричиняють фінансові ризики.

4. На яких принципах ґрунтується процес управління фінансовими ризиками?

5. У чому полягає сутність фінансової стратегії суб'єкта підприємництва?

6. Які методи може бути використано у процесі управління фінансовою безпекою підприємства?

7. У чому полягає основне значення страхування фінансових ризиків суб'єкта підприємництва?

8. У чому полягає стратегічне значення управління капіталом суб'єкта підприємництва?

9. Наведіть основні підходи до оптимізації структури капіталу підприємства.

10. Що становить процес стратегічного управління грошовими потоками підприємства?

11. Дайте визначення поняттю "фінансова криза суб'єкта підприємництва".

12. Назвіть основні етапи антикризового фінансового управління.

13. Яке місце посідає фінансова санація в системі антикризового фінансового управління суб'єктом підприємництва?

Тема 6. Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

1. Що становлять інтеграційні процеси бізнесу?
2. Визначте сутність горизонтальної та вертикальної інтеграції.
3. Охарактеризуйте стратегію злиття та поглинання. Якій конкурентній чи діловій стратегіям вона може відповідати?
4. У чому полягає значення стратегічних альянсів для стратегічного та, зокрема, фінансового розвитку підприємства?
5. У чому полягає стратегічне значення процесу диверсифікації?
6. Назвіть види інформації, необхідної для процесу управління фінансовою стратегією підприємства, проранжуйте їх, відповідно до значущості.
7. Назвіть якнайбільше джерел інформації для управління фінансовою стратегією.
8. Які основні проблеми можуть виникнути у фінансовій звітності підприємства під час розроблення та реалізації фінансової стратегії підприємства?
9. Які нефінансові джерела інформації можуть бути корисними у процесі управління фінансовою стратегією підприємства?
10. Навіщо сучасним суб'єктам підприємництва формувати фінансову культуру?
11. Який зміст укладено в поняття фінансової дисципліни суб'єкта підприємництва?
12. Опишіть зв'язок між соціальною відповідальністю бізнесу та його стратегічним розвитком.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Теми	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Лекція проблемного характеру з питання "Роль фінансової стратегії в забезпеченні довгострокового успіху суб'єктів підприємництва"; робота в малих групах; мозкові атаки
<i>Тема 2.</i> Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	Міні-лекція з питання "Методи стратегічного аналізу для розроблення фінансової стратегії"; міні-лекція з питання "Стратегічне планування фінансової діяльності"; робота в малих групах
<i>Тема 3.</i> Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	Міні-лекція з питання "Розроблення стратегії формування фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва"; робота в малих групах; презентація результатів
<i>Тема 4.</i> Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	Міні-лекція з питання "Розроблення інвестиційної стратегії суб'єкта підприємництва"; банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Лекція проблемного характеру з питання "Роль стратегії фінансової безпеки у стратегічному портфелі суб'єкта підприємництва"; робота в малих групах; банки візуального супроводу; мозкові атаки
<i>Тема 6.</i> Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Міні-лекція з питання "Організаційне та інформаційне забезпечення фінансової стратегії суб'єкта підприємництва"; банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначають не тільки за методикою й технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявлено у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок у вирішенні конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблено в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладають. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною наповненістю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Їх проводять, переважно, як частину заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більш ніж 10 – 15 хвилин, їх використовують для того, щоб стисло повідомити нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовують як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформацію надають по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовують інші форми й методи навчання.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Теми навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	Завдання 1. Визначення корпоративних та конкурентних стратегій суб'єктів підприємництва.	Робота в малих групах; мозкові атаки

1	2	3
	Обґрунтування основних завдань для фінансової стратегії	
<i>Тема 3.</i> Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 2.</i> Використання методичних інструментів стратегії формування фінансових ресурсів	Робота в малих групах; мозкові атаки
<i>Тема 5.</i> Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 3.</i> Методичний інструментарій розроблення стратегії фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Робота в малих групах; мозкові атаки
<i>Тема 6.</i> Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	<i>Завдання 4.</i> Розроблення комплексу заходів для реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Робота в малих групах; презентація

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі над темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити та здійснити їхню селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовують для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів ураховує види занять, які, згідно із програмою навчальної дисципліни, передбачають лекційні, лабораторні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою.

Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних занять і оцінюють сумою набраних балів (максимальна сума – 80 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводять у формі семестрового заліку, відповідно до графіка навчального процесу (максимальна сума – 20 балів).

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка есе на задану тематику;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Підсумковий/семестровий контроль проводять у формі семестрового заліку.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюють за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію із практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, здійснення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і в ході виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретне завдання ставлять за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової частини зменшує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увагу також приділяють якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно із графіком навчального процесу. Якщо якусь із вимог не буде виконано, то бали буде знижено.

Письмову контрольну роботу проводять 2 рази на семестр, вона містить практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є:

- глибина й міцність знань;

- рівень мислення;

- уміння систематизувати знання за окремими темами;

- уміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом;

- навички та прийоми виконання практичних завдань;

- уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та опрацювання;

- самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

- здатність здійснювати критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

- уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання;

- застосування аналітичних підходів;

- якість і чіткість викладення міркувань;

- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

- самостійність виконання роботи;

- грамотність подання матеріалу;

- використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

- оформлення роботи.

Порядок здійснення підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль за знаннями та компетентностями студентів із навчальної дисципліни здійснюють шляхом урахування поточної успішності студентів, а також результатів підсумкової модульної контрольної роботи.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни розраховують, урахувавши бали, набрані за підсумкову контрольну роботу, та бали, набрані під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр становить: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"*, його заносять до *залікової відомості обліку успішності* навчальної дисципліни.

У разі набрання менш ніж 60 балів студент обов'язково складає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше від двох тижнів після початку семестру.

У разі повторного набрання менш ніж 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймає рішення, відповідно до чинного законодавства: якщо *"зараховано"* – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо *"не зараховано"*, тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчати навчальну дисципліну протягом наступного навчального періоду самостійно.

11. Розподіл балів, які набирають студенти

Систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведено в табл. 11.1.

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання		Оцінювання рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4		5	6	
ФС 1	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Стратегічна капіталізація суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	1
	2	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Завдання 1. Дослідження стратегічних рішень про фінансування суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Підготовка звіту з лабораторної роботи	Звіт про виконання лабораторної роботи	2
	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Завдання 2. Стратегічний аналіз фінансової позиції суб'єктів підприємництва. Визначення корпоративних та конкурентних стратегій суб'єктів підприємництва. Обґрунтування основних завдань для фінансової стратегії	Активна участь у виконанні практичного завдання	1
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	2

1	2	3		4		5	6	
	4	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Завдання 2. Здійснення SWOT та PEST-аналізу для розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1	
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Підготовка звіту про виконання лабораторної роботи	Звіт про виконання лабораторної роботи	2	
	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії	Робота на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Завдання 3. Використання збалансованої системи показників для контролю за реалізацією фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні практичного завдання	1	
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	2	
	6	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Завдання 3. Побудова стратегічної карти як основного інструмента збалансованої системи показників	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1	
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Підготовка звіту про виконання лабораторної роботи	Звіт про виконання лабораторної роботи	2	
	ФС 2	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	Робота на лекції	1
				2	Практичне заняття	Завдання 4. Використання методичних інструментів стратегії формування фінансових ресурсів	Поточна контрольна робота	5
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Творче завдання	10
Підготовка до контрольної роботи						Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
					Перевірка ДЗ	1		
						1		

1	2	3		4		5	6
	8	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Завдання 4. Використання матриці Франсона – Романа для обґрунтування фінансової стратегії суб'єктів підприємництва та розроблення фінансового плану	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	1
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Експрес-опитування	1
					Підготовка звіту про виконання лабораторної роботи	Звіт про виконання лабораторної роботи	1
ФС 3	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Завдання 5. Методичний інструментарій розроблення інвестиційної стратегії суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні практичного завдання	1
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	2
	10	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Завдання 5. Інтегральний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів підприємництва (на основі побудови рейтингів)	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ
		Підготовка звіту про виконання лабораторної роботи				Звіт про виконання лабораторної роботи	1
ФС 4	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Експрес-опитування	4
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	
	12	Ауд.	2	Практичне заняття	Завдання 6. Дослідження напрямків забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1

1	2	3		4		5	6	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	1	
					Підготовка звіту про виконання лабораторної роботи	Звіт про виконання лабораторної роботи	1	
	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Робота на лекції	1	
			2	Лабораторне заняття	Завдання 6. Розроблення комплексу заходів для реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	3	
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ		
					Виконання практичних завдань щодо підготовки публікацій за науково-дослідною роботою	Стаття	10	
	14	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Завдання 7. Вибір пріоритетних заходів для забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва на основі критеріального підходу	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	3	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Презентація	6	
					Підготовка до контрольної роботи			
							Підсумкова робота	20
	Усього годин		120	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни				100
	із них							
<i>аудиторні</i>		40	33 %	<i>поточний контроль</i>			80	
<i>самостійна робота</i>		80	67 %	<i>підсумковий контроль</i>			20	

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота						ПМК	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
7	14	22	7	7	23	20	100

Примітка. T1, T2 ... T6 – теми навчальної дисципліни.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Захист індивідуального завдання	Презентація	Експрес-опитування	Письмова контрольна робота	Усього
Тема 1	1 тиждень	1	3	–	–	–	–	–	4
	2 тиждень	–	–	3	–	–	–	–	3
Тема 2	3 тиждень	1	3	–	–	–	–	–	4
	4 тиждень	–	–	3	–	–	–	–	3
	5 тиждень	1	3	–	–	–	–	–	4
Тема 3	6 тиждень	–	–	3	–	–	–	–	3
	7 тиждень	1	3	–	10	–	–	5	19
Тема 4	8 тиждень	–	–	2	–	–	1	–	3
	9 тиждень	1	3	–	–	–	–	–	4
Тема 5	10 тиждень	–	–	3	–	–	–	–	3
	11 тиждень	1	–	–	–	–	3	–	4
Тема 6	12 тиждень	–	–	3	–	–	–	–	3
	13 тиждень	1	–	3	10	–	–	–	14
Усього		7	15	23	20	6	4	25	100

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Аминова З. Финансовая стратегия предприятия: формирование, развитие, обеспечение устойчивости / З. Аминова. – М. : Компания Спутник +, 2002. – 536 с.
2. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.
3. Каратуев А. Г. Финансовый менеджмент / А. Г. Каратуев. – М. : ФБК-Пресс, 2003. – 423 с.
4. Фінансова стратегія підприємства : монографія / І. О. Бланк, Г. В. Ситник, О. В. Корольова-Казанська та ін. – К. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2009. – 147 с.
5. Фінансовий менеджмент : підручник / наук. ред. проф. Поддєрьогін А. М. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.
6. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 375 с.

12.2. Додаткова

7. Вилькомир А. К. Принципы и методы финансовой стратегии предприятий в условиях экономического кризиса / А. К. Вилькомир // Аудит и финансовый анализ. – 2011. – № 3. – С. 15–20.
8. Гевлич Л. Л. Стратегічна діагностика підприємства : монографія / Л. Л. Гевлич. – Донецьк : ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2007. – 199 с.
9. Гениберг Т. В. Сущность и методические основы разработки финансовой стратегии фирмы / Т. В. Гениберг, Н. А. Иванова, О. В. Полякова // Научные записки НГУЭУ. – 2009. – № 9. – С. 68–88.
10. Грант Р. М. Современный стратегический анализ / Р. М. Грант ; [пер. с англ. под ред. В. Н. Фунтова] – 5-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 560 с.
11. Давыдова Л. В. Финансовая стратегия как фактор экономического роста предприятия / Л. В. Давыдова, С. А. Ильминская // Финансы и кредит. – 2004. – № 30. – С. 5–8.
12. Загорский А. Л. Финансовая стратегия интегрированных бизнес-групп : монография / А. Л. Загорский. – СПб. : Изд-во НПК "РОСТ", 2005. – 356 с.
13. Зуб А. Т. Стратегический менеджмент. Теория и практика / А. Т. Зуб. – М. : Аспект-Пресс, 2004. – 415 с.

14. Илышева Н. Н. Финансовая стратегия организации – понятие, содержание и анализ / Н. Н. Илышева, С. И. Крылов // Финансы и кредит. – 2004. – № 17. – С. 8–17.

15. Каплан Р. Стратегическое единство: создание синергии организации с помощью сбалансированной системы показателей / Р. Каплан, Д. Нортона. – М. : Вильямс, 2006. – 384 с.

16. Клейнер Г. Б. Предприятие в нестабильной экономической среде / Г. Б. Клейнер, В. Л. Тамбовцев. – М. : Дело и сервис, 2003. – 234 с.

17. Кузьмін О. Є. Стратегічна діяльність підприємств: технології планування та побудова карт : монографія / О. Є. Кузьмін, Н. Я. Петришин, К. О. Дорошкевич. – Львів : Міські інформаційні системи, 2011. – 320 с.

18. Тимофеева Е. С. Анализ моделей формирования финансовой стратегии как фактора экономического поведения фирмы / Е. С. Тимофеева // Ярославский педагогический вестник. – 2012. – Т. I, № 3. – (Гуманитарные науки). – С. 92–96.

19. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд. – М. : Вильямс, 2006. – 928 с.

12.3. Інформаційні ресурси

20. Офіційний сайт Головного управління статистики у Харківській області. – Режим доступу : <http://kh.ukrstat.gov.ua>.

21. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

22. Офіційний сайт інвестиційної компанії "Альтана Капітал". – Режим доступу : <http://altana-capital.com>.

23. Сайт журналу "Фінанси України". – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish>.

24. Сайт загальнодоступної інформаційної бази даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів. – Режим доступу : <http://stockmarket.gov.ua>.

25. Сайт інформаційного порталу FINANCE.UA. – Режим доступу : <http://finance.ua>.

26. Сайт Українського журналу "Економіст". – Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com>.

12.4. Методичне забезпечення

27. Практикум з навчальної дисципліни "Стратегічне управління" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / уклад. І. В. Журавльова, О. О. Порожняк. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2014. – 90 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових частин професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Управління фінансовою стратегією" за Національною рамкою кваліфікацій України

42

Складові частини компетентності, яку формують у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва					
Здатність формувати та обґрунтовувати стратегічний портфель суб'єктів підприємства	Сутність поняття фінансовий та стратегічний менеджмент, фінансові показники	Знання типів стратегій суб'єктів підприємства, сутності фінансової стратегії, її призначення та завдань	Ідентифікувати конкурентні, ділові та продуктові стратегії	Презентувати результати щодо стану стратегічного фінансового управління суб'єкта підприємства	Відповідальність за точну ідентифікацію стратегій у стратегічному портфелі підприємства
Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії					
Здатність до організації розроблення та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємства	Основні етапи та стадії розроблення планів суб'єктів підприємства	Знання технології проведення стратегічного аналізу, положень збалансованої системи показників	Застосовувати інструменти стратегічного аналізу, формувати стратегічні плани, розробляти стратегічну карту	Презентувати та погоджувати стратегічні завдання за допомогою стратегічної карти	Відповідальність за точність і коректність виконаних розрахунків, розроблених планів та карт

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємства					
Здатність до розроблення стратегії формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємства	Сутність фінансових ресурсів суб'єктів підприємства та джерела їхнього формування	Знання методичних основ розроблення стратегії формування фінансових ресурсів	Здійснювати вибір методичного інструментарію для розроблення стратегії формування фінансових ресурсів	Презентувати стратегію формування фінансових ресурсів	Самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо оптимальної структури власних та залучених ресурсів
Тема 4. Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємства					
Здатність до розроблення інвестиційної стратегії суб'єктів підприємства	Сутність поняття інвестиції та їхньої типології	Знання принципів формування інвестиційної стратегії, критеріїв оцінювання інвестиційних проектів	Давати оцінку інвестиційної привабливості проектів та суб'єктів	Ефективно формувати інвестиційну стратегію суб'єкта підприємства	Ухвалювати ефективні управлінські рішення та відповідати за інвестиційний портфель
Тема 5. Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємства					
Здатність до розроблення стратегії фінансової безпеки суб'єктів підприємства	Визначення поняття "фінансова безпека суб'єкта підприємства"	Знання основних етапів розроблення стратегії фінансової безпеки	Виявляти та оцінювати фінансові ризики, розроблювати стратегію фінансової безпеки	Презентувати стратегію забезпечення фінансової безпеки	Самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо антикризового управління
Тема 6. Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємства					
Здатність до розроблення організаційного та інформаційного забезпечення фінансової стратегії	Зміст понять організаційного та інформаційного забезпечення	Знання організаційних заходів ефективного стратегічного управління та джерел пошуку необхідної для управлінських рішень інформації	Визначати та формалізувати організаційні заходи управління фінансовою стратегією	Презентувати програму заходів ефективного управління	Ухвалювати рішення в умовах конфлікту інтересів власників та менеджерів, відповідати за достовірність інформації

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	11
5. Теми практичних занять	11
5.1. Приклади типових практичних завдань до тем	13
6. Теми лабораторних занять.....	17
6.1. Приклади типових лабораторних робіт до тем.....	19
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	24
8. Індивідуально-консультативна робота	28
9. Методи навчання	29
10. Методи контролю	31
11. Розподіл балів, які набирають студенти	34
12. Рекомендована література.....	40
12.1. Основна	40
12.2. Додаткова	40
12.3. Інформаційні ресурси.....	41
12.4. Методичне забезпечення	41
Додатки.....	42

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Журавльова** Ірина Вікторівна
Романенко Ольга Олександрівна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2016 р. Поз. № 29 ЕВ. Обсяг 45 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*